

TSLS-
DN

11000034

00166

TRUYỆN TRANH LỊCH SỬ

LỜI: NGUYỄN THỊ THU HƯƠNG
TRANH: LƯƠNG QUỐC HIỆP

HẢI THƯỢNG LÃN ÔNG LÊ HỮU TRÁC

NHÀ XUẤT BẢN GIÁO DỤC VIỆT NAM

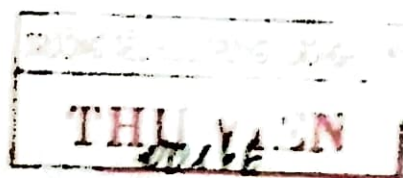
TRUYỆN TRANH LỊCH SỬ

Lời: Nguyễn Thị Thu Hương
Tranh: Lương Quốc Hiệp

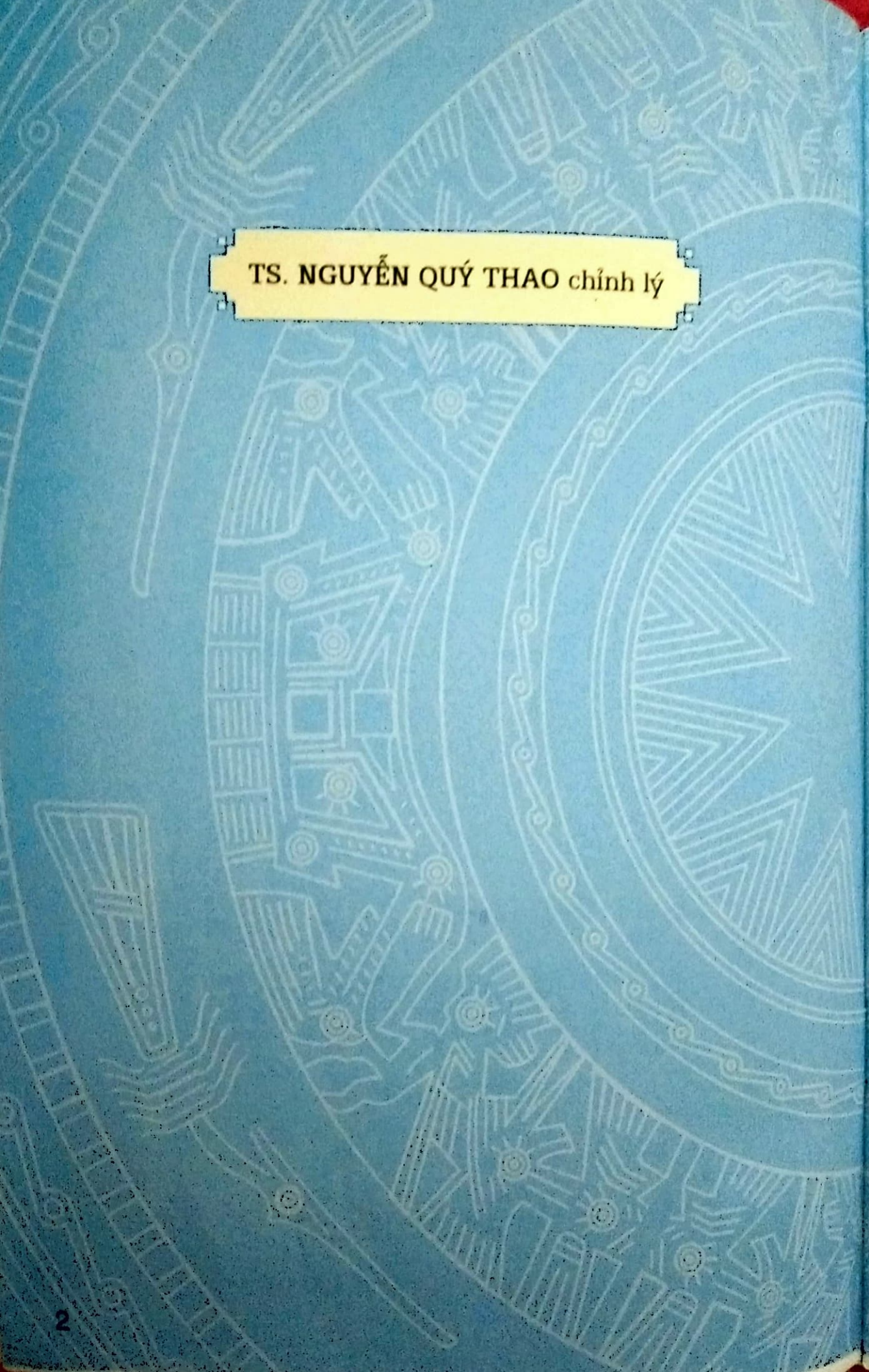

**HẢI THƯỢNG LÂN ÔNG
LÊ HỮU TRÁC**

(Tái bản lần thứ nhất, có chỉnh lý)

NHÀ XUẤT BẢN GIÁO DỤC VIỆT NAM

TS. NGUYỄN QUÝ THAO chỉnh lý

LỜI GIỚI THIỆU

Các em thân mến!

Trên tay các em là những cuốn truyện tranh lịch sử, kết quả từ cuộc thi *Biên soạn Truyện tranh lịch sử theo sách giáo khoa Lịch sử hiện hành* do Nhà xuất bản Giáo dục Việt Nam phối hợp với Hội Nhà văn Việt Nam và Hội Khoa học Lịch sử Việt Nam tổ chức.

Bộ truyện tranh này tái hiện lịch sử dân tộc từ thời dựng nước cho đến cuối thế kỷ XX. Những sự kiện, địa danh và nhân vật tiêu biểu qua các thời kỳ lịch sử được minh hoạ bằng những hình ảnh sinh động, hấp dẫn.

Qua từng câu chuyện, các em sẽ hiểu biết thêm về quá khứ dựng nước và giữ nước của dân tộc trong suốt hàng ngàn năm. Thấm nhuần những giá trị lịch sử do cha ông dày công hun đúc, các em sẽ thấu hiểu những nét văn hoá, phẩm chất và vẻ đẹp của con người Việt Nam. Hơn thế nữa, lòng tự hào về truyền thống quê hương cùng sự tri ân các anh hùng dân tộc chính là hành trang hữu ích giúp các em tiến bước vững vàng trên con đường hội nhập mai sau.

Hy vọng những cuốn truyện tranh lịch sử này sẽ bổ ích và để lại ấn tượng tốt đẹp cho các em.

CÔNG TY CP DỊCH VỤ XUẤT BẢN GIÁO DỤC TẠI ĐÀ NẴNG
NHÀ XUẤT BẢN GIÁO DỤC VIỆT NAM

HẢI THƯỢNG LÂN ÔNG LÊ HỮU TRÁC

(1720 - 1791)

Hải Thượng Lân Ông Lê Hữu Trác sinh ra tại làng Liêu Xá, huyện Đường Hào, phủ Thượng Hồng, trấn Hải Dương, (nay là xã Liêu Xá, huyện Yên Mỹ, tỉnh Hưng Yên).

Ông xuất thân trong gia đình quyền quý, đông dôi khoa bảng nhiều đời. Lúc nhỏ, ông theo cha lên học ở Thăng Long, nổi tiếng thông minh, học giỏi. Năm 19 tuổi, cha mất, ông từ bỏ con đường khoa cử, chuyển sang học võ, tham gia trận mạc, mong muốn trở thành một võ tướng tài ba.

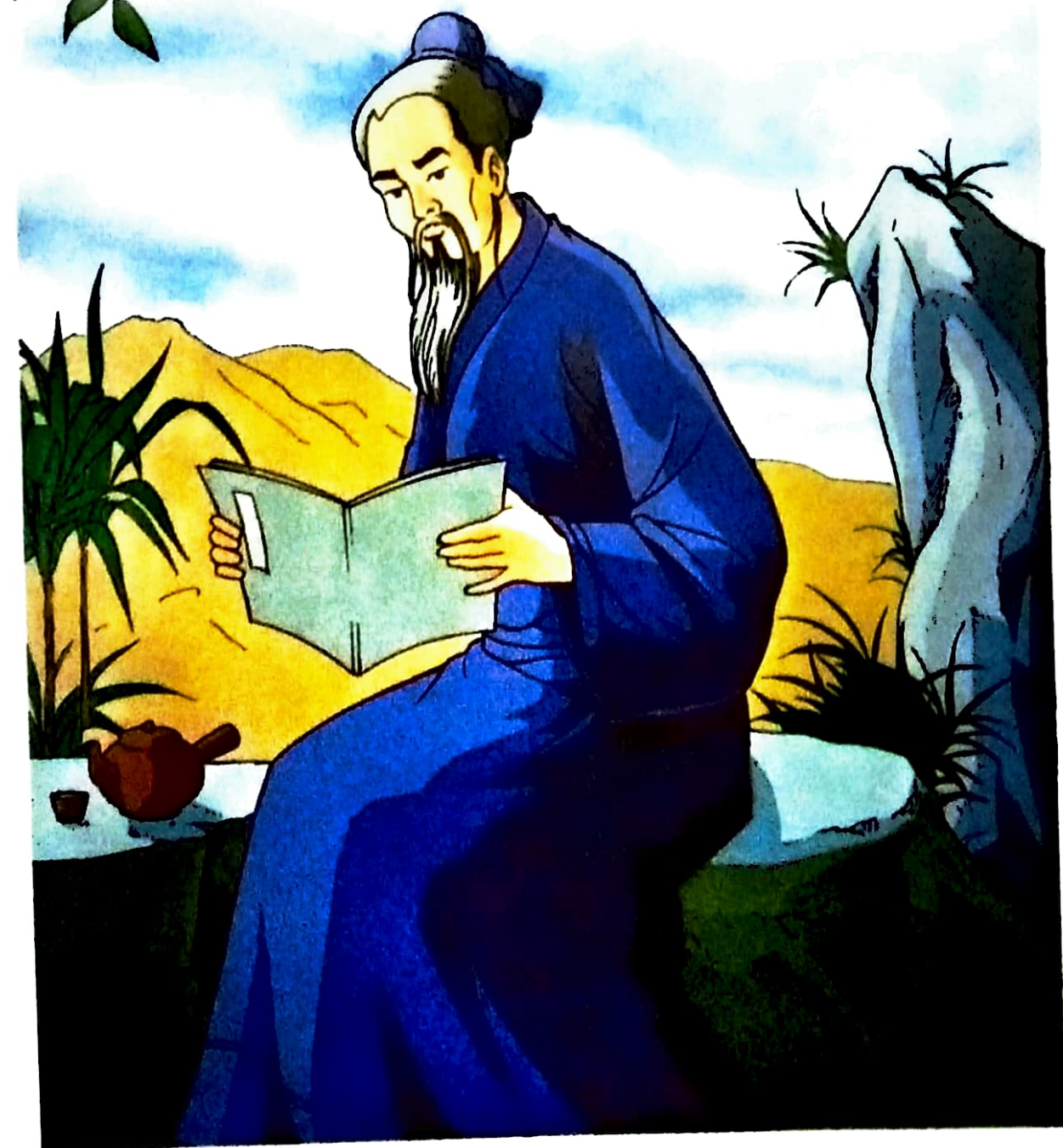
Chứng kiến cảnh vua, chúa đương thời tranh giành quyền lực, gây ra chiến tranh, đẩy nhân dân vào cảnh lầm than, ông chán ghét công danh, từ bỏ binh nghiệp, về sống ẩn dật tại quê mẹ ở Hương Sơn - Hà Tĩnh.

Sau một trận ốm nặng, được cứu chữa, ông quyết tâm theo đuổi ngành y để chữa bệnh, cứu người; sáng tác thơ, văn, lấy bút danh là Hải Thượng Lân Ông; có tiếng tài năng, đức độ.

Năm 1781, chúa Trịnh mời ông vào chữa bệnh, ban chức tước, bổng lộc nhưng ông tìm cách chối từ. Trở về quê, ông tiếp tục chữa bệnh cho dân, đào tạo thầy thuốc, miệt mài nghiên cứu y học, viết sách,...

Hải Thượng Lân Ông Lê Hữu Trác là bậc đại danh y có công lớn đối với nền y học dân tộc Việt Nam, là nhà thơ, nhà văn nổi tiếng. Ông xứng đáng được người đời sau tôn vinh, ca ngợi.

Trong lịch sử của ngành Y học dân tộc Việt Nam có hai đại danh y tài năng xuất chúng, được nhân dân ta đời đời tôn vinh, ngưỡng mộ. Đó là Tuệ Tĩnh, thời nhà Trần và Hải Thượng Lãn Ông Lê Hữu Trác, thời Lê - Trịnh. Đặc biệt, ngoài sự tinh thông y, dược, Lê Hữu Trác còn là nhà tư tưởng tiến bộ thấm nhuần tinh thần nhân đạo; là nhà thơ, nhà văn nổi tiếng trong thế kỉ XVIII.

Lê Hữu Trác sinh năm Canh Tý (1720) trong một gia đình khoa bảng nhiều đời ở làng Liêu Xá, huyện Đường Hào, trấn Hải Dương (nay là xã Liêu Xá, huyện Yên Mỹ, tỉnh Hưng Yên). Từ ông nội đến cha rồi chú bác, anh em họ hàng nhà ông, hầu hết đều đỗ đạt cao và làm quan chức lớn dưới các triều vua Lê, chúa Trịnh. Lê Hữu Trác là con thứ bảy trong gia đình nên còn được gọi là Chiêu Bảy.

Lúc còn nhỏ, Lê Hữu Trác đã nhiều năm sống và học hành ở Thăng Long, vì cha ông - Tiến sĩ Lê Hữu Mưu, lúc ấy đang làm quan ở triều đình. Tính tình Hữu Trác phóng khoáng, nổi tiếng thông minh, học giỏi, thích đàm luận, xướng họa thơ văn. Tuổi trẻ, tài cao nên ông được chúa Trịnh Sâm yêu mến.

Năm 19 tuổi, cha mất vì bệnh nặng, Lê Hữu Trác thôi học, về nhà chịu tang cha. Và kể từ đó, người thanh niên này đã bỏ hẳn con đường khoa cử, mặc dù vẫn biết đó là con đường công danh vẻ vang mà dòng họ mình đã đạt được.

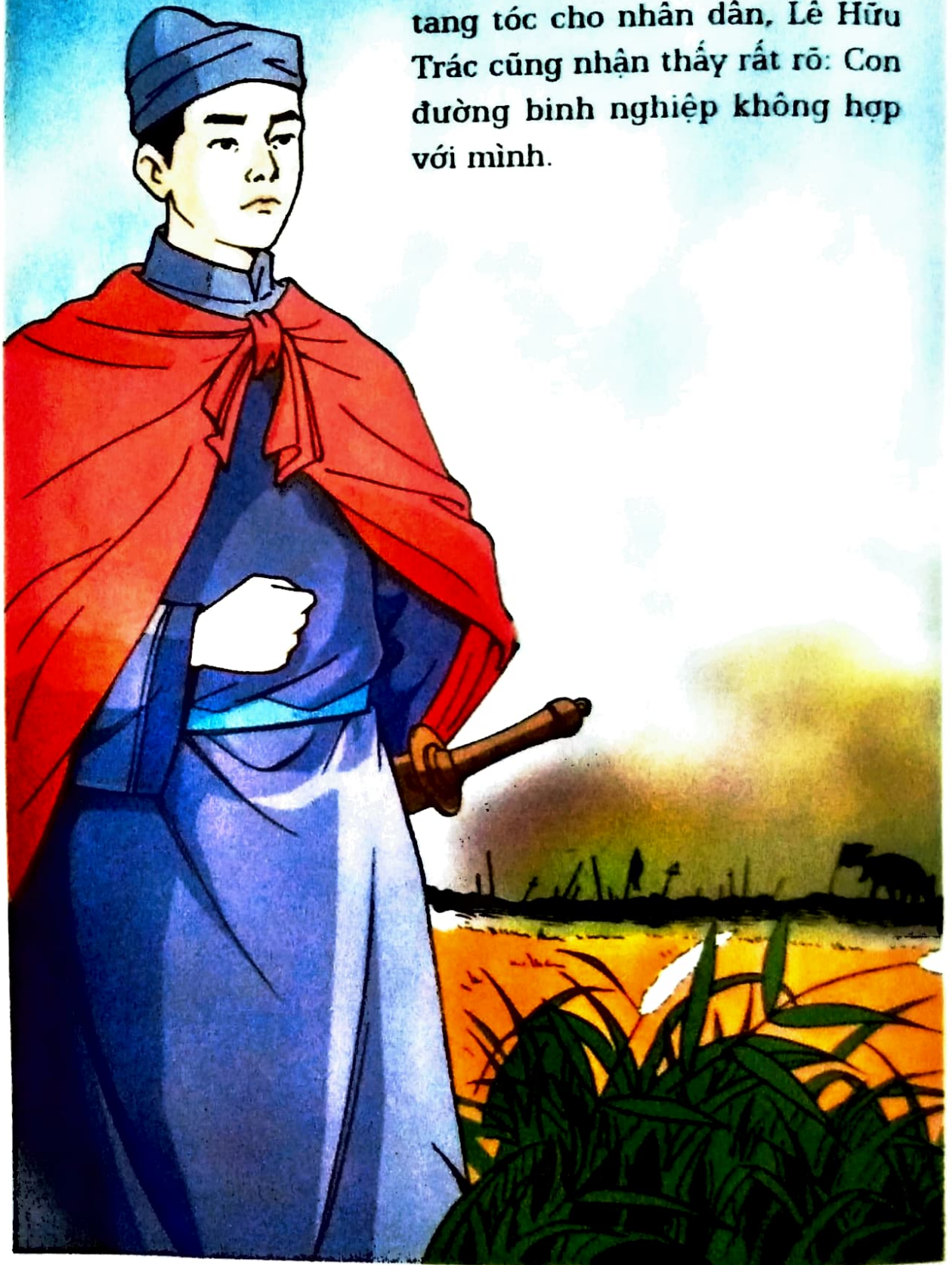

Rồi Lê Hữu Trác vào quân ngũ, theo nghiệp cung kiếm, nghiên cứu binh thư, ngày đêm luyện tập võ nghệ, tham gia nhiều trận mạc với hy vọng trở thành võ tướng tài năng.

Nhưng thời thế gặp lúc rối ren, loạn lạc. Vua Lê không còn thực quyền, chúa Trịnh chuyên quyền, phong trào nông dân nổi dậy ở khắp nơi.

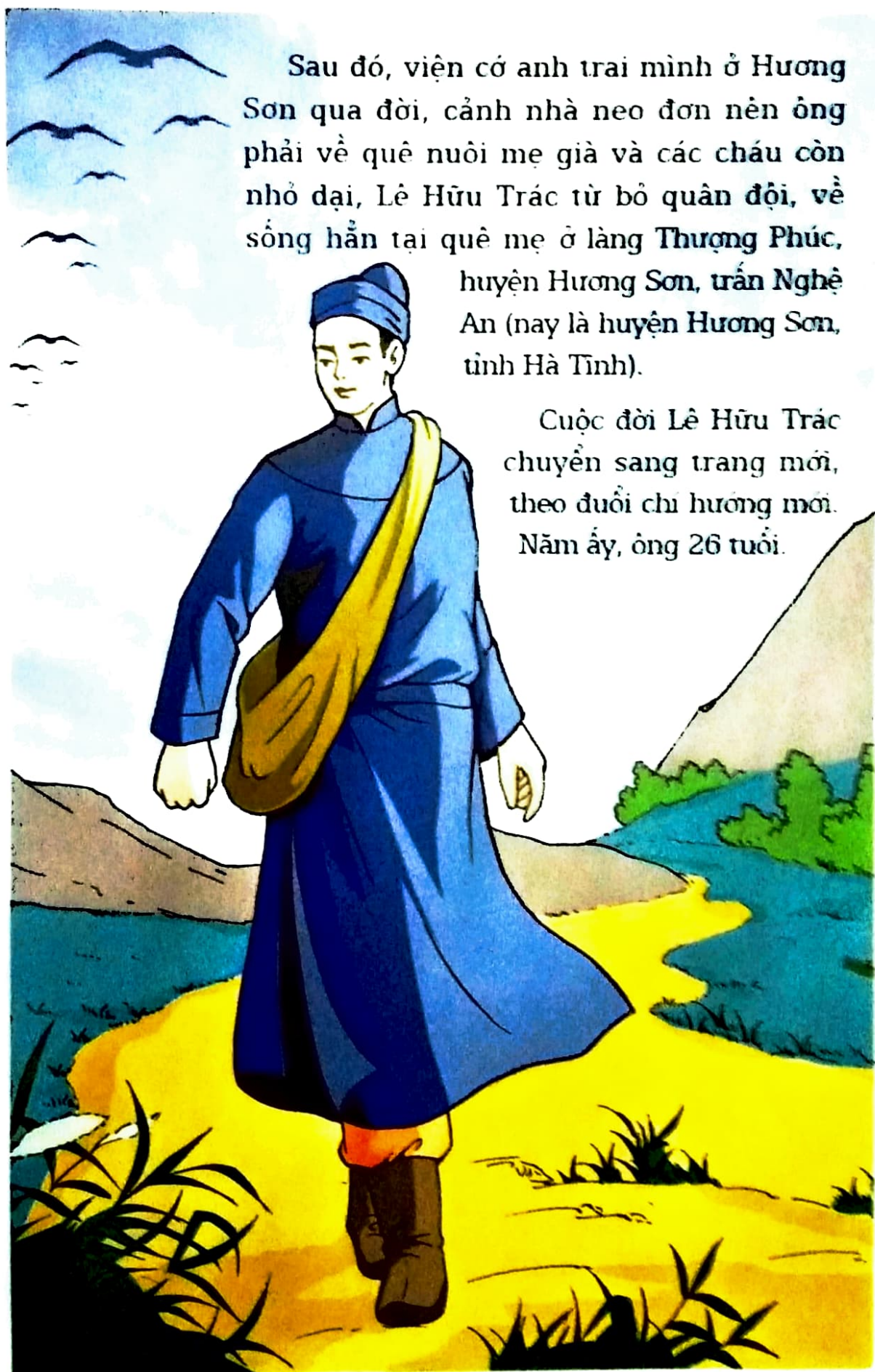

Chứng kiến cuộc nội chiến
tranh giành quyền lực chỉ toàn
đem đến cảnh đau thương,
tang tóc cho nhân dân, Lê Hữu
Trác cũng nhận thấy rất rõ: Con
đường binh nghiệp không hợp
với mình.

Sau đó, viện cớ anh trai mình ở Hương Sơn qua đời, cảnh nhà neo đơn nên ông phải về quê nuôi mẹ già và các cháu còn nhỏ dại, Lê Hữu Trác từ bỏ quân đội, về sống hắt tại quê mẹ ở làng Thượng Phúc, huyện Hương Sơn, trấn Nghệ An (nay là huyện Hương Sơn, tỉnh Hà Tĩnh).

Cuộc đời Lê Hữu Trác chuyển sang trang mới, theo đuổi chí hướng mới. Năm ấy, ông 26 tuổi.

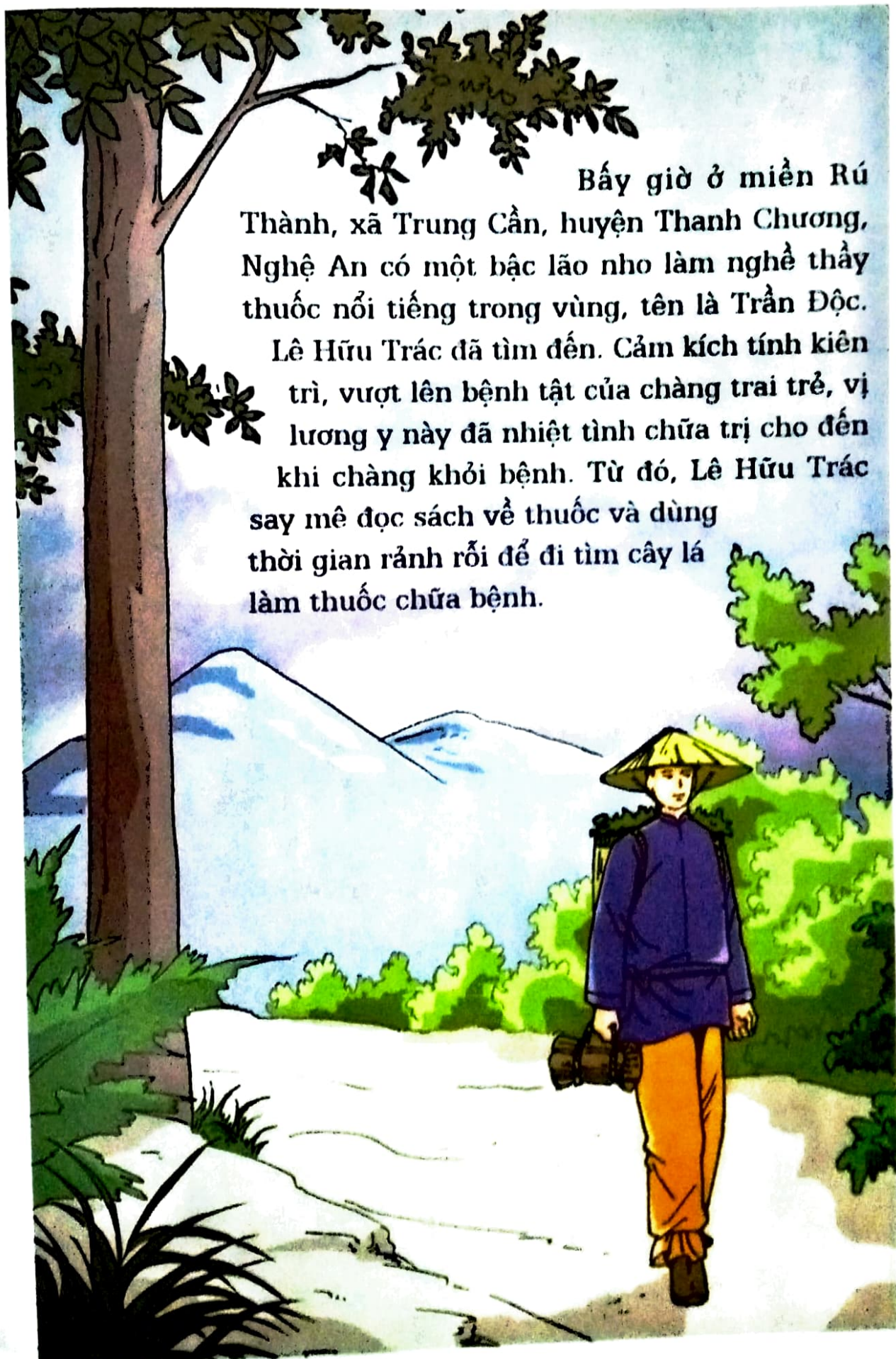

Lúc còn ở trong quân đội, Lê Hữu Trác đã có bệnh rồi. Khi về quê mẹ, do phải làm lưng, gánh vác công việc vất vả nên sức lực của ông ngày càng yếu đi, bệnh nặng, chữa trị trong vòng 2 - 3 năm liền vẫn không khỏi. Nghe tiếng ở đâu có thầy hay, giỏi là ông nhờ người khiêng cáng, tìm đến xin được chữa bệnh ngay.

Bấy giờ ở miền Rú
Thành, xã Trung Cần, huyện Thanh Chương,
Nghệ An có một bậc lão nho làm nghề thầy
thuốc nổi tiếng trong vùng, tên là Trần Độc.

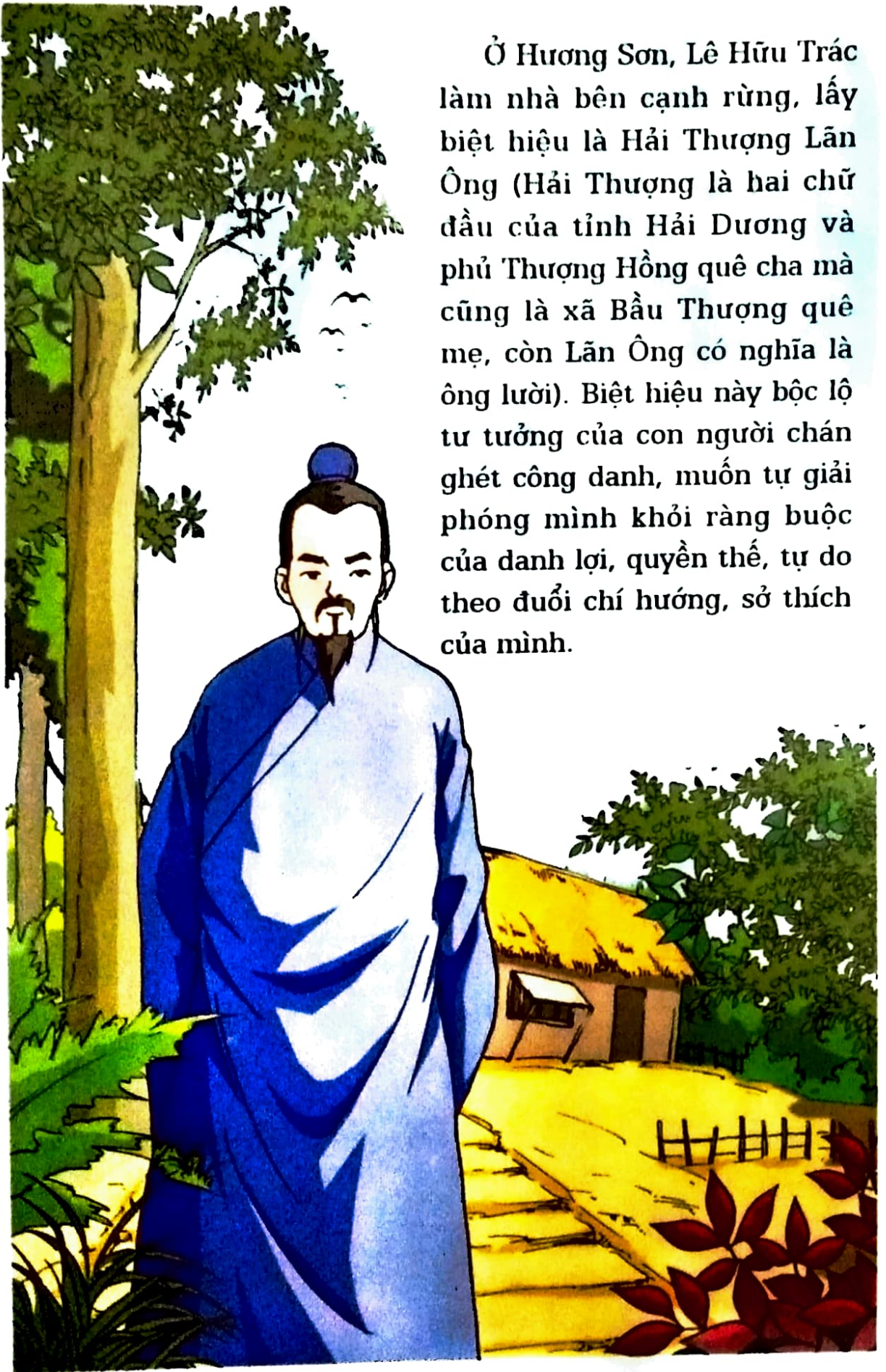
Lê Hữu Trác đã tìm đến. Cảm kích tính kiên
trì, vượt lên bệnh tật của chàng trai trẻ, vị
lương y này đã nhiệt tình chữa trị cho đến
khi chàng khỏi bệnh. Từ đó, Lê Hữu Trác
say mê đọc sách về thuốc và dùng
thời gian rảnh rỗi để đi tìm cây lá
làm thuốc chữa bệnh.

Thầy chàng trai trẻ ngày đêm mê mải đọc sách viết về thuốc, thầy Trần Độc vừa ý lắm, đem hết những kinh nghiệm, hiểu biết thấu đáo về y học truyền dạy cho Lê Hữu Trác. Vốn thông minh, yêu thích y thuật nên Hữu Trác nhanh chóng nhận ra được nghề y không chỉ có ích lợi cho mình mà còn giúp được mọi người. Thế là chàng trai quyết chí theo học nghề thuốc, góp phần làm vơi đi những đau khổ vì bệnh tật cho nhân dân.

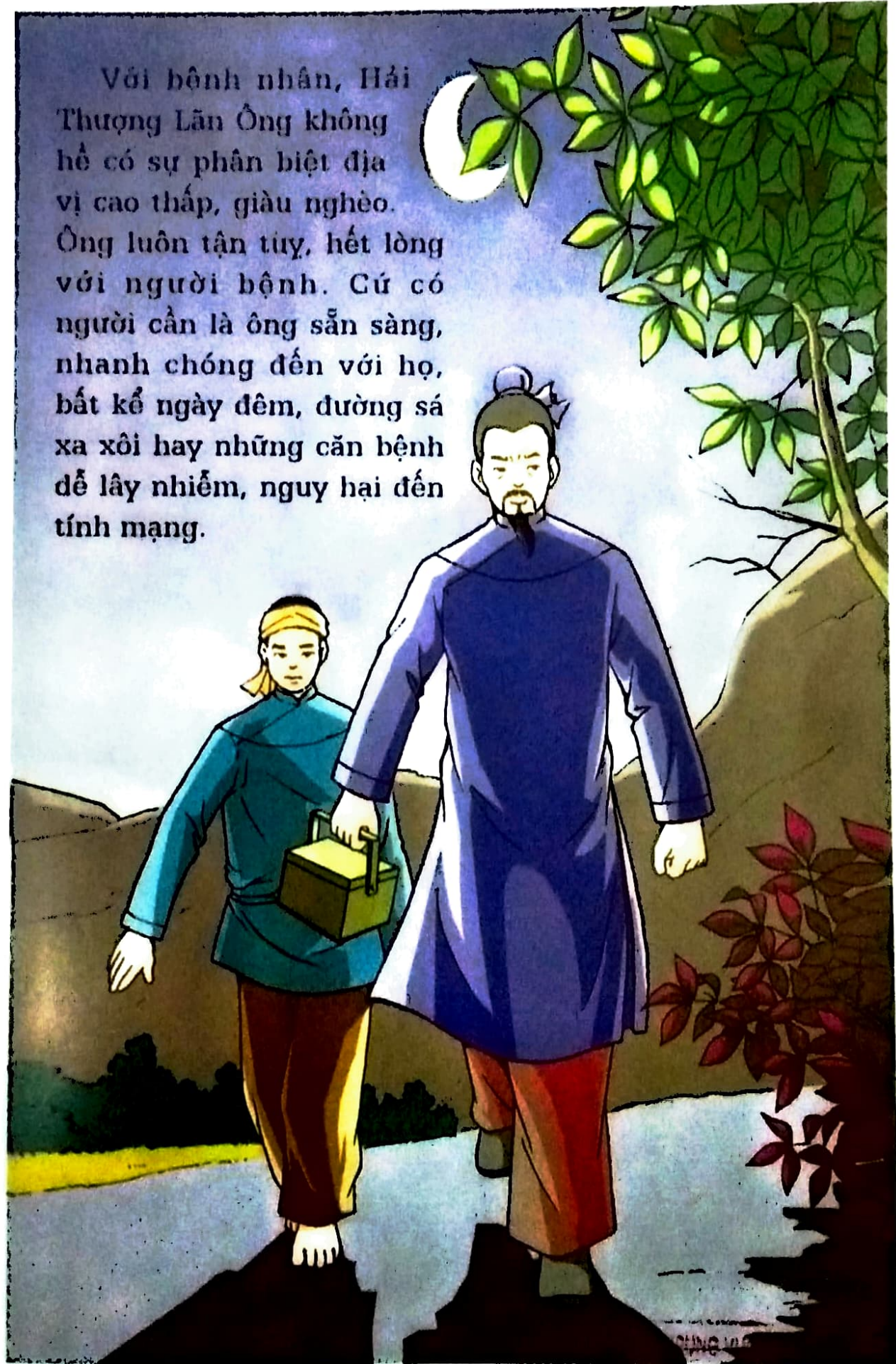
Ở Hương Sơn, Lê Hữu Trác làm nhà bên cạnh rừng, lấy biệt hiệu là Hải Thượng Lãn Ông (Hải Thượng là hai chữ đầu của tỉnh Hải Dương và phủ Thượng Hồng quê cha mà cũng là xã Bầu Thượng quê mẹ, còn Lãn Ông có nghĩa là ông lười). Biệt hiệu này bộc lộ tư tưởng của con người chán ghét công danh, muốn tự giải phóng mình khỏi ràng buộc của danh lợi, quyền thế, tự do theo đuổi chí hướng, sở thích của mình.

Giữa cảnh thiên nhiên trong lành, tĩnh lặng của núi rừng Hương Sơn, Hải Thượng Lân Ông dành toàn tâm, toàn ý cho việc đọc, nghiên cứu sách thuốc Trung y và tìm ra nhiều cách chữa bệnh cổ truyền trong dân gian. Ông cũng vào sâu trong núi tìm kiếm và trồng thêm thảo dược để làm thuốc chữa bệnh cho mọi người. Mười năm sau, tiếng tăm của ông đã vang xa khắp vùng, nhiều người đã tìm đến nhờ ông chữa bệnh.

Với bệnh nhân, Hải Thượng Lãn Ông không hề có sự phân biệt địa vị cao thấp, giàu nghèo. Ông luôn tận tụy, hết lòng với người bệnh. Cứ có người cần là ông sẵn sàng, nhanh chóng đến với họ, bất kể ngày đêm, đường xá xa xôi hay những căn bệnh dễ lây nhiễm, nguy hại đến tính mạng.

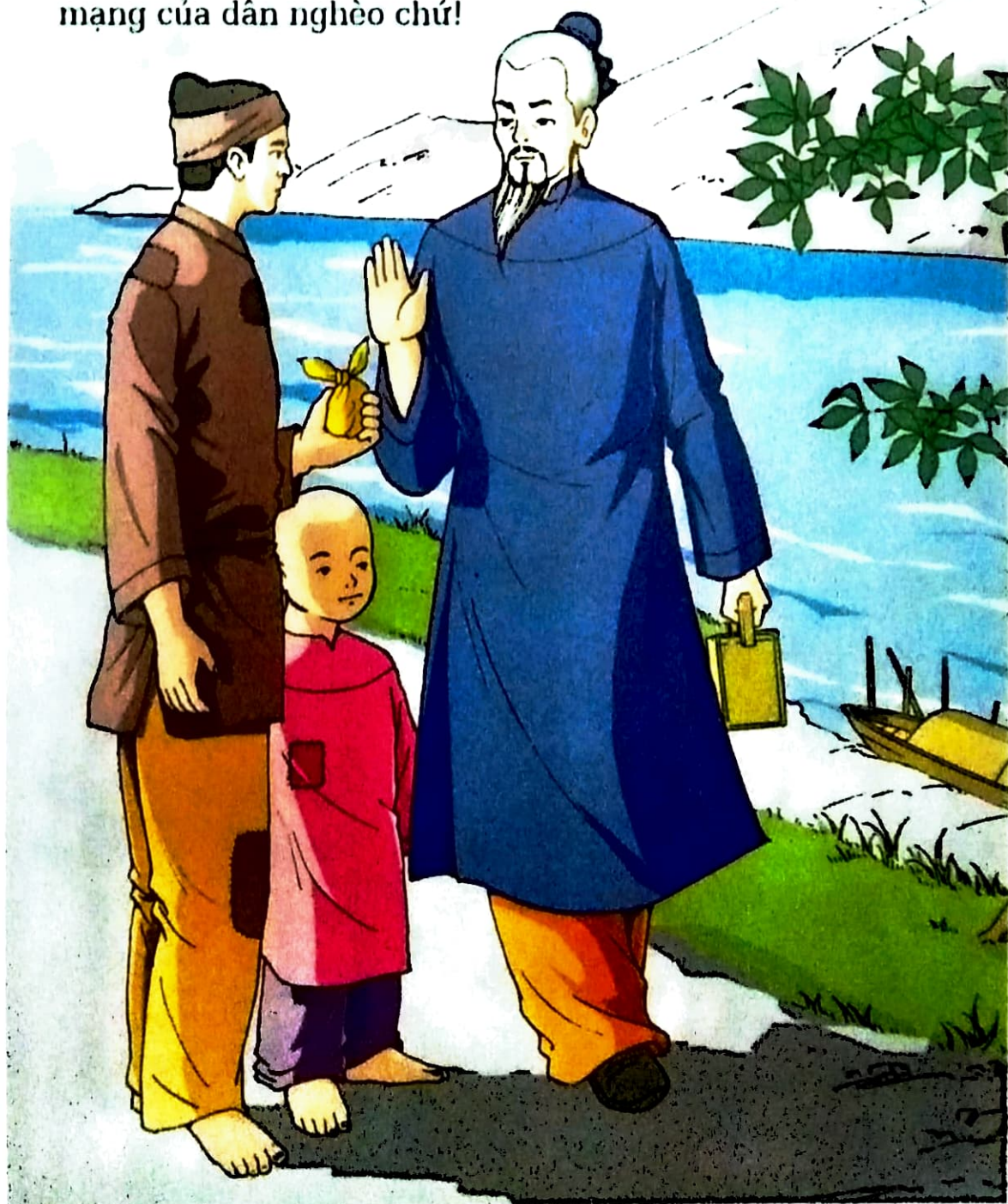

Chuyện kể rằng, có một cậu bé, con một người thuyền chài, bị bệnh đậu mùa rất nặng, cả người bốc mùi hôi thối. Hải Thượng Lân Ông vẫn vui vẻ nhiệt tình đến chữa trị, xem mạch, bốc thuốc cả tháng trời, dù mỗi khi đến, ông phải lấy bông nhét vào hai lỗ mũi cho bớt mùi khó chịu.

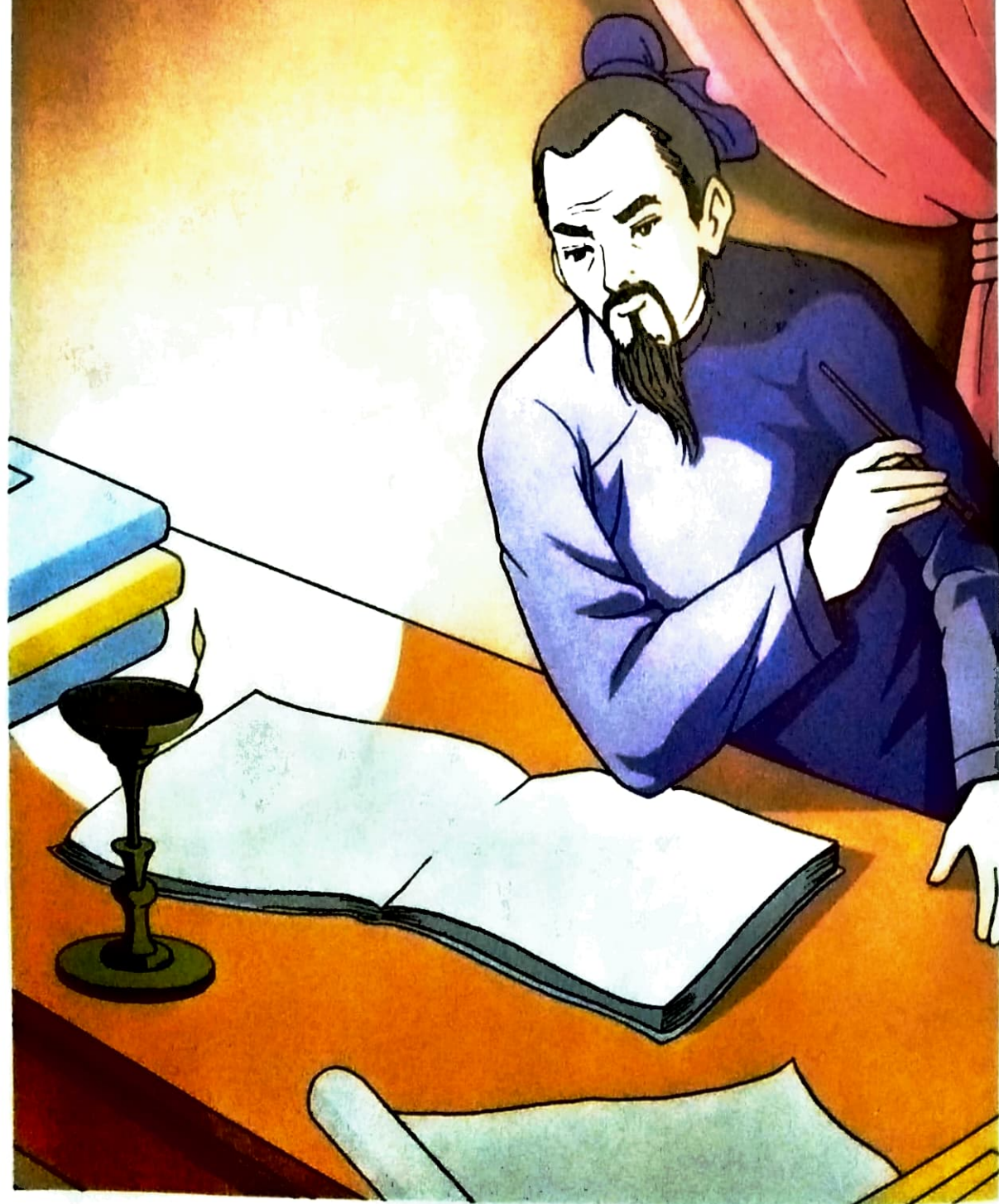

Khi cậu bé khỏi bệnh, gia đình mừng vui khôn xiết, gom hết tiền bạc trong nhà để trả ơn cho ông, nhưng ông không những không nhận tiền công chữa trị mà còn cho thêm gia đình cậu bé gạo, củi, dầu đèn, bởi họ quá nghèo. Gia đình người thuyền chài đã xúc động đến rơi lệ trước lời nói của vị lương y nhân đức:

- Có gì đâu, người thầy thuốc phải lo bảo vệ tính mạng của dân nghèo chứ!

Hải Thượng Lãn Ông Lê Hữu Trác đã sống những năm tháng thật ý nghĩa và hạnh phúc như thế ở Hương Sơn. Cùng với việc chữa bệnh, cứu người, Hải Thượng Lãn Ông còn mở trường đào tạo thầy thuốc. Học trò theo học rất đông. Vừa chữa bệnh vừa dạy học trò, ông còn biên soạn rất nhiều tập sách về y học, thơ, văn có giá trị.

Tài năng, y đức của danh y Hải Thượng Lãn Ông lan truyền khắp nơi, đến vua chúa bấy giờ cũng đều biết tiếng. Tháng 12 năm 1782, Hải Thượng Lãn Ông được triệu vào kinh chữa bệnh cho chúa Trịnh Sâm và Thế tử Trịnh Cán. Bấy giờ ông đã hơn 60 tuổi, sức cũng đã yếu. Dầu không muốn công danh trói buộc nhưng lương tâm thầy thuốc thôi thúc, Hải Thượng Lãn Ông đành từ biệt quê hương, gia đình vào kinh.

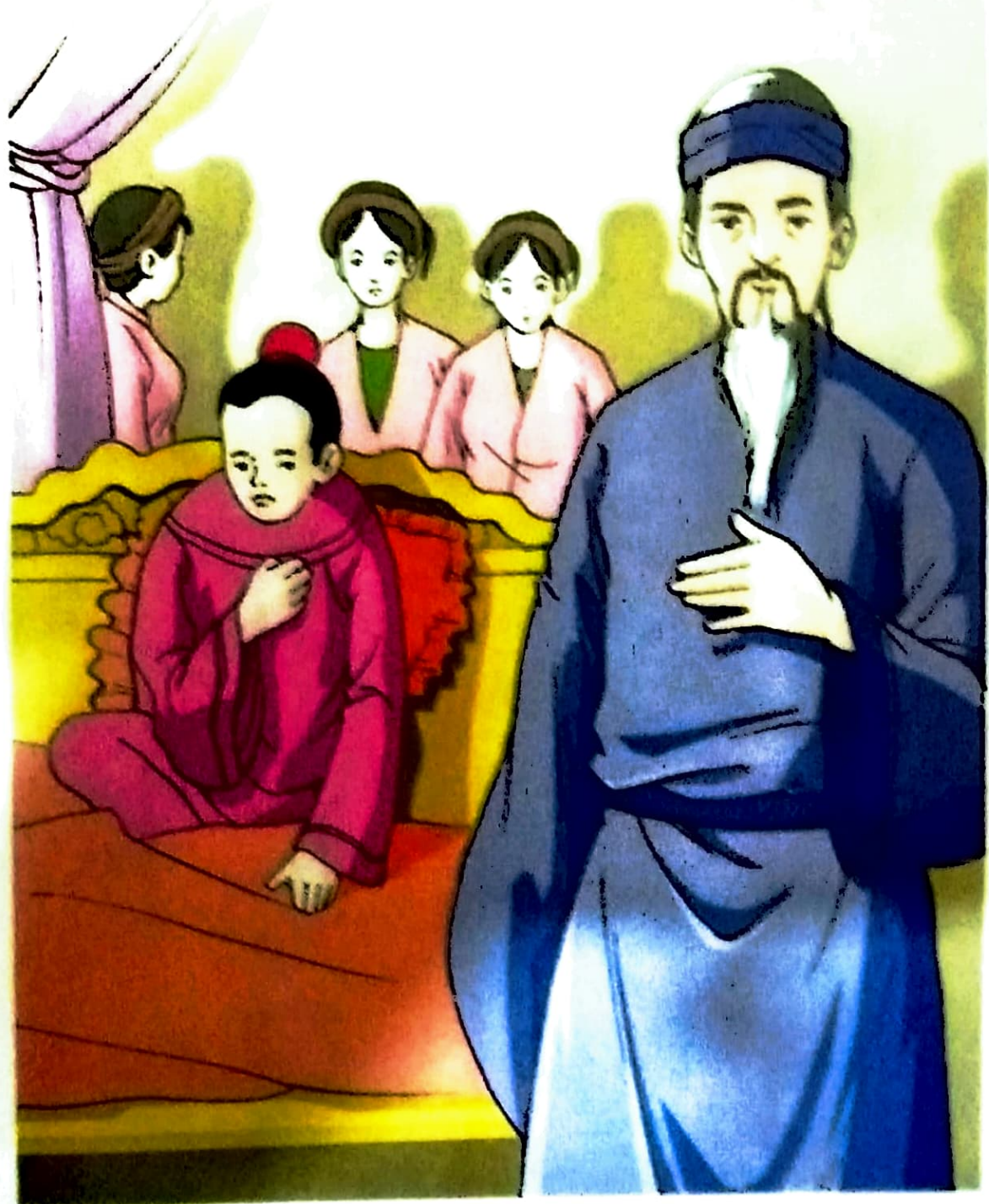
Hải Thượng Lân Ông vào phủ chúa với áo mũ chỉnh tề. Nơi Ngự y phòng đã có bảy, tám vị danh y của triều đình túc trực. Khi ông bước vào, một vị quan ngự y trông coi tại đây giới thiệu:

- Cụ Thượng ở Đường Hào, ngụ cư ở Hương Sơn, làm thuốc hay có tiếng, nay vâng lệnh Thánh chỉ vào kinh.

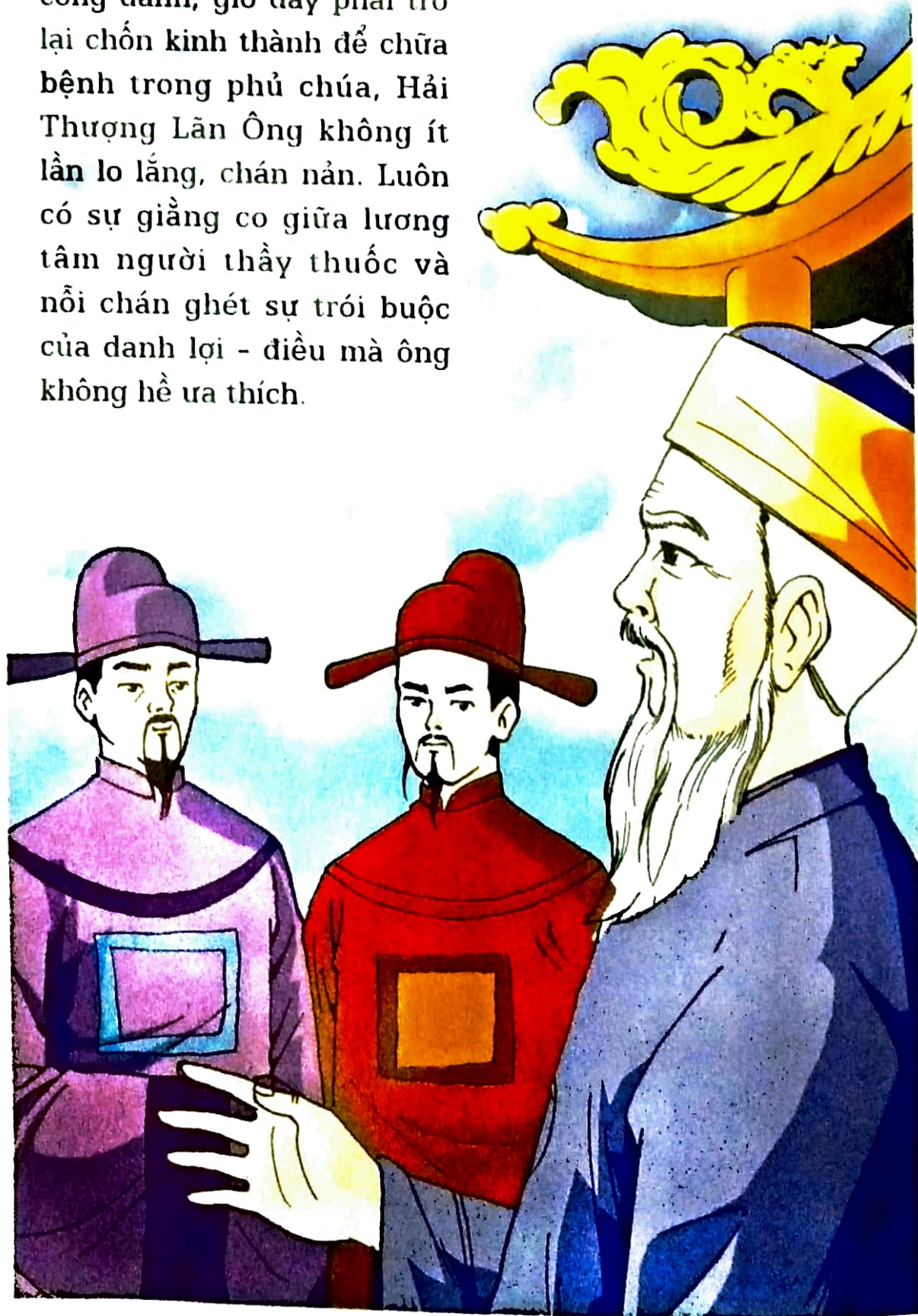
Một vị danh y lên tiếng:

- Tôi vẫn nghe tiếng cụ như sấm động bên tai nhưng chưa lần nào được gặp mặt. Ôi, thật là quý hoá!

Bệnh nhân của thầy thuốc Hương Sơn là Thế tử Trịnh Cán, mới bảy, tám tuổi thôi mà thường xuyên đau ốm. Nơi sống, sinh hoạt của Thế tử phải qua mấy lần màn che trang phủ, ăn toàn của ngon vật lạ, lại không vận động gì nên sinh bệnh, chẳng còn sinh khí. Ông bất mạch, biết ngay căn bệnh và đã cố nhen tiếng thở dài thương cảm.

Đã quyết chí xa lánh công danh, giờ đây phải trở lại chốn kinh thành để chữa bệnh trong phủ chúa, Hải Thượng Lân Ông không ít lần lo lắng, chán nản. Luôn có sự giằng co giữa lương tâm người thầy thuốc và nỗi chán ghét sự trói buộc của danh lợi - điều mà ông không hề ưa thích.

Vì ngự y đồ ký, không dùng đơn thuốc Hải Thượng Lân Ông kê nên ông được tự do ở ngoài kinh thành, chỉ khi nào có lệnh chúa gọi thì mới vào. Vì thế ông có dịp dạo khắp thành Thăng Long và những gì mắt thấy tai nghe đã được ông miêu tả, ghi chép trong tập ký sự chữ Hán *Thượng kinh ký sự* (Ghi chép khi lên kinh đô) - một tác phẩm vừa có giá trị văn học đặc sắc vừa là nguồn sử liệu quý của đất nước ở thế kỉ XVIII.

Trong Thượng kinh ký sự, Hải Thượng Lãn Ông đã miêu tả chân thực cuộc sống xa hoa, phú phiếm ở phủ chúa. Cuộc sống ấy có sự cách biệt một trời, một vực với cuộc sống lầm than, khổ khổ của muôn dân:

*"Lầu từng gác vẽ tung mây
Rèm châu, hiên ngọc, bóng mai ánh vào
Hoa cung thoảng ngạt ngào đưa tới
Vườn ngự nghe vệt nói đòi phen..."*

Ở kinh thành gần một năm, Hải Thượng Lân Ông mới được chúa Trịnh Sâm cho về lại quê nhà. Ông thật sự nhẹ lòng vì từ chối được chức tước, bổng lộc chúa ban. Về Hương Sơn, ông tiếp tục viết và hoàn chỉnh bộ sách *Y tông tâm lĩnh* (công trình gần 40 năm), là bộ sách về y học lớn nhất, hoàn chỉnh nhất từ trước đến thời đó. Nội dung bộ sách rất phong phú, bao gồm cả về y lý, cách chữa trị, phương dược,...

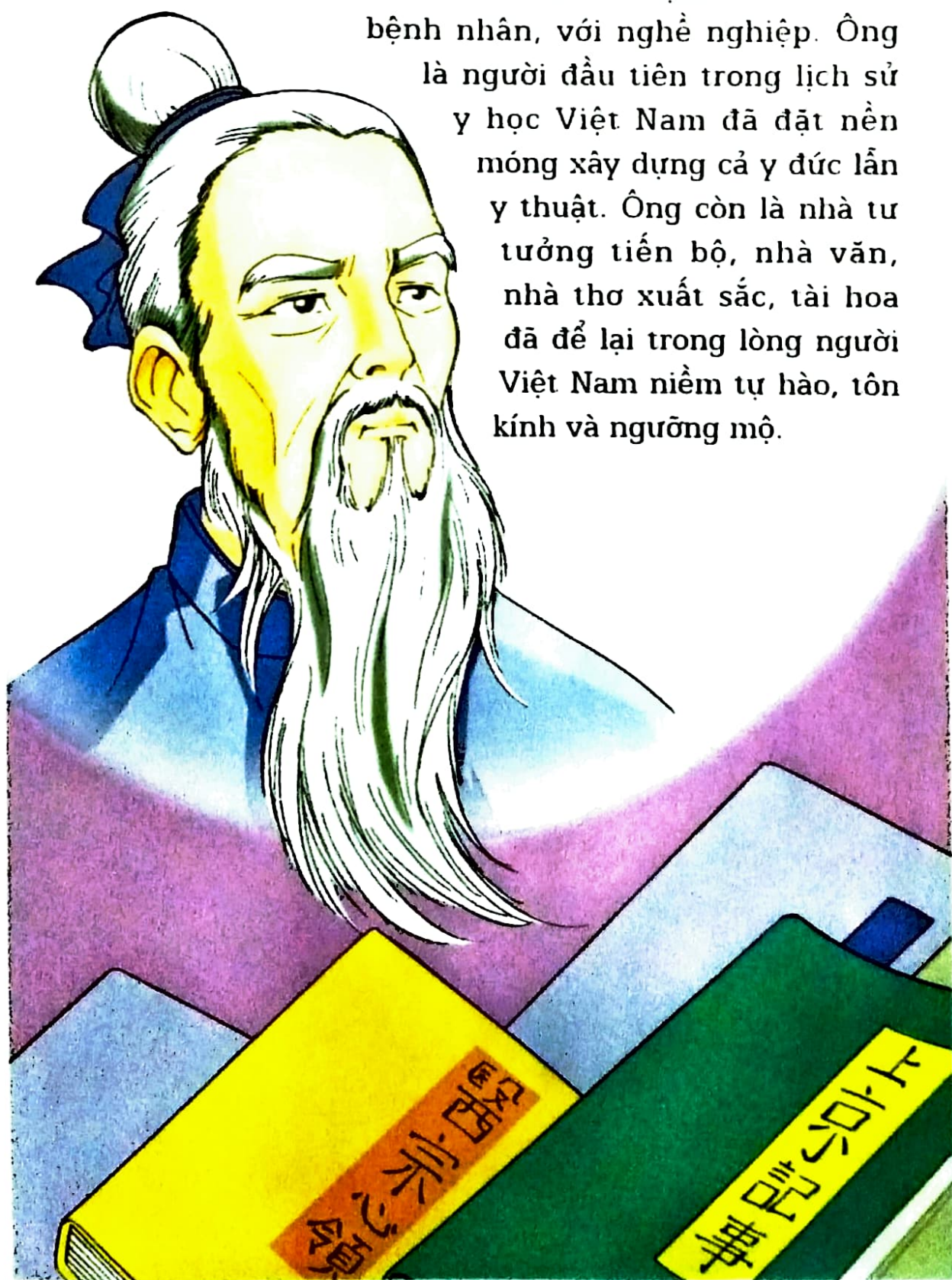

Tại quê nhà, Hải Thượng Lãn Ông tiếp tục làm thuốc, chữa bệnh, tận tâm, nhiệt tình truyền dạy nghề y. Lúc này ông mới thực sự yên tâm với cuộc sống tự do, thanh thản và dành toàn bộ tâm sức theo đuổi ý nguyện trị bệnh, cứu người. Đây mới chính là mục đích sống, là tâm huyết của cả đời ông.

Hải Thượng Lân Ông Lê Hữu Trác mất năm Tân Hợi (1791), thọ 71 tuổi. Cả cuộc đời ông là tấm gương sáng về y đức, về tinh thần trách nhiệm cao đối với bệnh nhân, với nghề nghiệp. Ông

là người đầu tiên trong lịch sử y học Việt Nam đã đặt nền móng xây dựng cả y đức lẫn y thuật. Ông còn là nhà tư tưởng tiến bộ, nhà văn, nhà thơ xuất sắc, tài hoa đã để lại trong lòng người Việt Nam niềm tự hào, tôn kính và ngưỡng mộ.

Hãy đánh dấu X vào ☐ trước ý đúng để kiểm tra xem em đã đọc được những gì.

1. Lê Hữu Trác xuất thân từ một gia đình

- ☐ nông dân.
- ☐ lao động bình thường.
- ☐ quan lại.
- ☐ dòng dõi khoa bảng, đỗ đạt.

2. Từ lúc còn nhỏ, Lê Hữu Trác đã nổi tiếng

- ☐ thông minh.
- ☐ học giỏi.
- ☐ có năng khiếu đặc biệt về văn chương.
- ☐ Cả ba ý trên đều đúng.

3. Lê Hữu Trác quyết định từ bỏ con đường binh nghiệp vì

- ☐ ông còn phải nuôi dưỡng mẹ già.
- ☐ ông nhận ra cuộc chiến tranh giữa các thế lực phong kiến chỉ gieo rắc đau thương cho nhân dân.
- ☐ ông chán ghét danh lợi.
- ☐ Cả ba ý trên đều đúng.

4. Hải Thượng Lãn Ông Lê Hữu Trác được người đời sau đánh giá là

- ☐ một đại danh y tài năng xuất chúng, hết lòng thương yêu người bệnh.
- ☐ một nhà thơ, nhà văn tài hoa ở thế kỉ XVIII.
- ☐ một bậc đại công thần có nhiều đóng góp cho vua Lê, chúa Trịnh.
- ☐ Cả ba ý trên đều đúng.

Chịu trách nhiệm xuất bản:

Chủ tịch Hội đồng Thành viên NGUYỄN ĐỨC THÁI

Tổng Giám đốc HOÀNG LÊ BÁCH

Chịu trách nhiệm nội dung:

Tổng biên tập PHAN XUÂN THÀNH

Tổ chức và chịu trách nhiệm bản thảo:

Trợ lý Tổng biên tập ĐỖ VĂN THẢO

Giám đốc Công ty CP Dịch vụ xuất bản Giáo dục tại Đà Nẵng PHAN QUANG THÂN

Biên tập lần đầu:

NGUYỄN THỊ TÂM

Biên tập tái bản:

TỔNG THỊ KIM PHƯƠNG

Trình bày bìa:

PHAN MINH NHẬT

Biên tập kỹ thuật:

TRỊNH THANH SƠN

Chê bản:

NGUYỄN NỮ DOAN THỰC

**Bản quyền thuộc Công ty CP Dịch vụ xuất bản Giáo dục tại Đà Nẵng -
Nhà xuất bản Giáo dục Việt Nam.**

**HÀI THƯỢNG LÂN ÔNG
LÊ HỮU TRÁC**

Mã số: 81785n7-DVT

In 5.000 bản, khổ 17 x 24cm.

Tại Công ty TNHH Thương mại In Bao Bì Tuấn Bằng

Địa chỉ: Khu Công nghiệp Thạch Thất Quốc Oai - Huyện Quốc Oai - Hà Nội

Số DKXB: 3293-2017/CXBIPH/25-1291/GD ; mã số ISBN: 978-604-0-00538-0

Số QDXB: 1193/QD-GD-DN ngày 26 tháng 10 năm 2017

In xong và nộp lưu chiểu tháng 11 năm 2017.

NHÀ XUẤT BẢN GIÁO DỤC VIỆT NAM
CÔNG TY CP DỊCH VỤ XUẤT BẢN GIÁO DỤC TẠI ĐÀ NẴNG
DANANG EDUCATION PUBLISHING SERVICES JOINT-STOCK COMPANY
771 Nguyễn Hữu Thọ - Phường Khuê Trung - Quận Cẩm Lệ - Tp. Đà Nẵng
Điện thoại/fax : (0236) 3632688 - (0236) 3698547

VƯƠNG MIỆN KIM CƯƠNG
CHẤT LƯỢNG QUỐC TẾ

Hải Thượng Lãn Ông
ISBN 978-604-0-00538-0

9 786040 005380

Giá: 25.000đ

www.xuatbangiaoduc.vn